

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความก้าวหน้าทางด้านนโยบายเขตปลอดบุหรี่

กรณีศึกษา : สถานีนั่งรถไฟโดยสาร กรุงเทพมหานคร

อิงหทัย บุญพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความก้าวหน้าทางด้านนิดินโยบายเขตปลอดบุหรี่ กรณีศึกษา : สถานีขนส่งผู้โดยสาร กรุงเทพมหานคร

FACTORS RELATED TO THE LEVEL OF PROGRESS OF LEGAL POLICY ON SMOKE-FREE AREAS: CASE STUDY AT PUBLIC BUS STATIONS, BANGKOK

อิงหทัย บุญพงษ์ 5037374 PHPH/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: นิตศน์ ศิริโชติรัตน์ Dr.P.H.(Preventive Care), ฉัตรสมุน พุทธิภิญโญ ปช.ด. (ประชากรศาสตร์), เนาวรัตน์ เจริญคำ Dr.P.H.(Environmental Health)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับความก้าวหน้าทางด้านนิดินโยบายเขตปลอดบุหรี่ในสถานีขนส่งผู้โดยสาร ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 17) พ.ศ.2549 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้บริการ ได้แก่ นายสถานี พนักงานขับรถโดยสาร พนักงานเก็บค่าโดยสาร และพนักงานจำหน่ายตั๋ว จำนวน 30 คน และกลุ่มผู้ใช้บริการ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square test)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้เรื่องเครื่องหมาย “เขตปลอดบุหรี่” มากที่สุด มีความตระหนักว่าควันบุหรี่ทำลายสุขภาพของคนรอบข้าง และควรมีการแสดงป้ายเขตปลอดบุหรี่ให้ชัดเจนมากที่สุด ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เคยสูบบุหรี่หรือพบเห็นผู้สูบบุหรี่ในสถานีขนส่งผู้โดยสารถึงร้อยละ 90.0 ระดับความก้าวหน้าทางด้านนิดินโยบายเขตปลอดบุหรี่ในสถานีขนส่งผู้โดยสารในทัศนะของผู้ให้บริการพบว่าอยู่ในระดับเท่ากันทั้งปานกลางและมาก ร้อยละ 43.3

สำหรับกลุ่มผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก และมีความรู้ในเรื่องกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ หากอยู่ในบริเวณสถานีขนส่งผู้โดยสารต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่มากที่สุด มีความตระหนักว่าควันบุหรี่ส่งกลิ่นรบกวนคนรอบข้างมากที่สุด และไม่ทราบบทลงโทษหากสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เคยสูบบุหรี่หรือพบเห็นผู้สูบบุหรี่ในสถานีขนส่งผู้โดยสารถึงร้อยละ 87.0 บริเวณที่เคยเห็นคนสูบบุหรี่มากที่สุด คือ บริเวณลานจอดรถ ระดับความก้าวหน้าทางด้านนิดินโยบายเขตปลอดบุหรี่ในสถานีขนส่งผู้โดยสารในทัศนะของผู้ใช้บริการพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.5 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ความรู้ และการปฏิบัติตามนิดินโยบายเขตปลอดบุหรี่ในสถานีขนส่งผู้โดยสารมีความสัมพันธ์ต่อระดับความก้าวหน้าทางด้านนิดินโยบายเขตปลอดบุหรี่ในสถานีขนส่งผู้โดยสาร

นัยเชิงนโยบายของงานวิจัยนี้คือ ควรมีการณรงค์เรื่องอันตรายจากควันบุหรี่มือสองและการพิทักษ์สิทธิของตนเอง รวมถึงภาครัฐควรเพิ่มมาตรการหรือนโยบายในการบังคับใช้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะมากขึ้น

คำสำคัญ: นิดินโยบาย / เขตปลอดบุหรี่ / สถานีขนส่งผู้โดยสาร

FACTORS RELATED TO THE LEVEL OF PROGRESS OF LEGAL POLICY ON SMOKE-FREE AREAS: CASE STUDY AT PUBLIC BUS STATIONS, BANGKOK**ENGHATHAI BOONPONG 5037374 PPH/M****M.Sc.(PUBLIC HEALTH) MAJOR IN MEDICAL AND PUBLIC HEALTH LAW ADMINISTRATION****THESIS ADVISORY COMMITTEE: NITHAT SIRICHOTRAT, Dr.P.H. (PREVENTIVE CARE), CHARDSUMON PRUTIPINYO Ph.D.(DEMOGRAPHY), NAOWARAT CHAROENCA, Dr.P.H.(ENVERIPREVENTIVE CARE)****ABSTRACT**

The objective of this exploratory research is to evaluate the level of progress of legal policy on smoke-free areas of public bus stations, under The Non-smokers Health Protection Act, 1992, and Announcement of Ministry of Public Health (17th issue), 2006. The sample included 400 passengers and 30 facilitators, station masters, drivers, conductors and ticket sellers. The data were statistically analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and Chi-square test.

The results show that most facilitators are moderately aware of assigned smoke-free areas. Facilitators in public bus stations have a good understanding that cigarette smoke is harmful to others and that they should show the logo of smoke-free areas clearly. Most facilitators, 90%, used to smoke or saw smokers in public bus stations. The progress of the legal policies in public bus stations are considered moderate or high 43.3% by the facilitators.

Most passengers are highly aware of the law regarding no smoking in public areas. Passengers in public bus stations are expected to comply with The Non-smokers Health Protection Act, and realize that cigarette smoke is harmful to others. Many passengers are not aware of the penalty for smoking in smoke-free areas. Most passengers (87%) used to smoke or see smokers in public bus stations. Smokers are very likely to smoke in parking areas. The progress of legal policy in public bus stations, according to passengers' opinions (43.5%) is considered moderate. In terms of co-relation, knowledge and compliance to the no-smoking legal policy in public bus stations are positively related to the progress of the smoke-free policy.

The intention of this research was to promote the campaign regarding harmful health effects of second-hand smoke and protect the rights of non-smokers. The government should enforce regulations or policies to efficiently prohibit smoking in public areas.

**KEY WORDS: LEGAL POLICY / SMOKE-FREE AREAS /
PUBLIC BUS STATION**

137 pages